

למה עכשיו?

הימים המורכבים שבהם נמצאת מדינת ישראל מביאים להרחבת הפערים בחינוך.

התוכנית "הוגנות בחינוך בעולם משתנה" רלוונטית מתמיד, מכיוון שהיא מציעה מענים לקידום הוגנות וחוסן אישי, חברתי וקהילתי.

במסמך זה מוצגות התפיסה העומדת בבסיס התוכנית ופרקטיקות פדגוגיות המקדמות הוגנות, השתתפות פעילה ויוזמת ופעלנות משותפת (Agency, Co-agency) המותאמות לעת הזו.

יישום פרקטיקות מקדמות הוגנות מאפשר פיתוח חוסן אישי וקהילתי, וכך מסייע להתמודדות ולשגשוג במצבי אי-ודאות - בשגרה ובחירום - ולחיזוק תחושת המסוגלות והשליטה של הצוותים החינוכיים, התלמידים, התלמידות ומשפחותיהם.

לפרטים נוספים ניתן לפנות אלינו: צוות תוכנית ההוגנות

לימור לופו וולנסקי - limorv@gmail.com

מיכאלה למדן - Dmlamdan@gmail.com

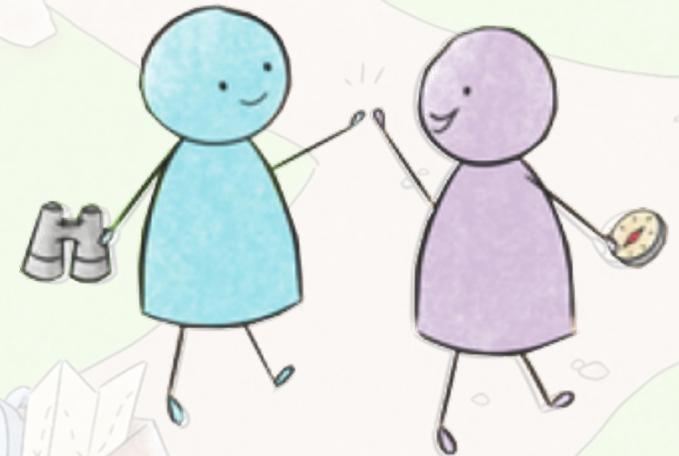
אסנת בן אלטבט - Osnatb@democratic.co.il

מעבר למסך הניווט

הוגנות בחינוך בעולם משתנה

תפיסה ופרקטיקות
מותאמות לשגרה ולחירום
(וירטואלי ופנים אל פנים)

2024-2025
תשפ"ה

תפיסה ופרקטיקה

דף הבית

- ↖ על התוכנית "הוגנות בחינוך בעולם משתנה"
- ↖ מהי הוגנות ומהי הוגנות בחינוך?
- ↖ איור ההוגנות - הצגה חזותית
- ↖ השתתפות פעילה ויוזמת (Agency)
- ↖ פעלנות משותפת (Co-agency)
- ↖ תיאוריית השינוי של התפיסה
- ↖ פרח עקרונות ההוגנות לצוותי הוראה ולמנהל/ת
- ↖ שתי אפשרויות להטמעה בבית הספר
- ↖ מפת הפרקטיקות - מחוון ודוגמאות
- ↖ מפת הפרקטיקות – בהתאמה לעת הזו
- ↖ בתר ההוגנות – כלי להערכה ולרפלקציה
- ↖ ערכת קלפי ההוגנות – כלי לעיבוד וליווי תהליכים

התכנית "הוגנות בחינוך בעולם משתנה"

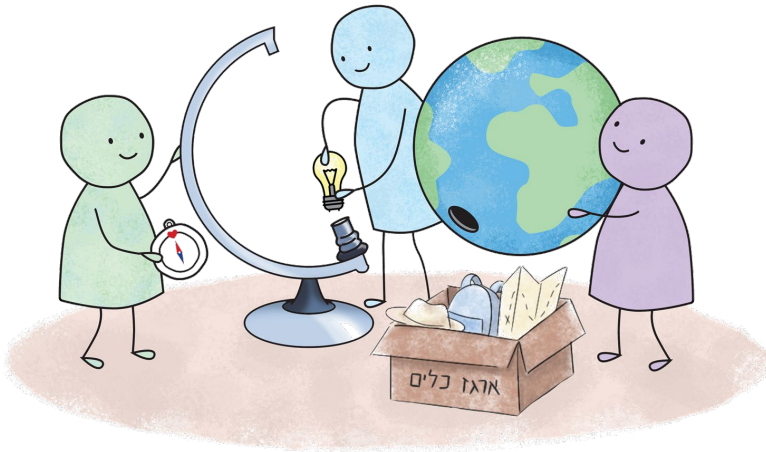
התוכנית נועדה לקדם ולהטמיע הוגנות בבתי הספר היסודיים, על מנת להתמודד עם הפערים הנרחבים בין תלמידים ותלמידות הבאים מרקעים שונים. התוכנית פועלת ליישום תפיסה ופרקטיקות פדגוגיות שממוקדות בהסרת חסמים ובפיתוח השתתפות פעילה ויוזמת ופעלנות משותפת (Agency, Co-agency) בבית הספר, שיאפשרו לכלל התלמידות והתלמידים לשגשג בעולם המשתנה.

במסגרת התוכנית פותחו תפיסה וכלים המאפשרים לבית הספר לתכנן וליישם פרקטיקות הוגנות חדשניות ולהשפיע על התרבות ואורח החיים הבית-ספרי. הפרקטיקות שמות דגש על הסרת חסמים ומתן מקום וקול למגוון דעות, זהויות ותרבויות, ומעודדות השתתפות פעילה ויוזמת של כלל הצוות החינוכי, התלמידים והתלמידות ומשפחותיהם.

התוכנית פועלת כיום במגוון בתי ספר יסודיים ברשויות נבחרות ברחבי הארץ, ונמצאת בתהליכי פיתוח והטמעה מתקדמים.

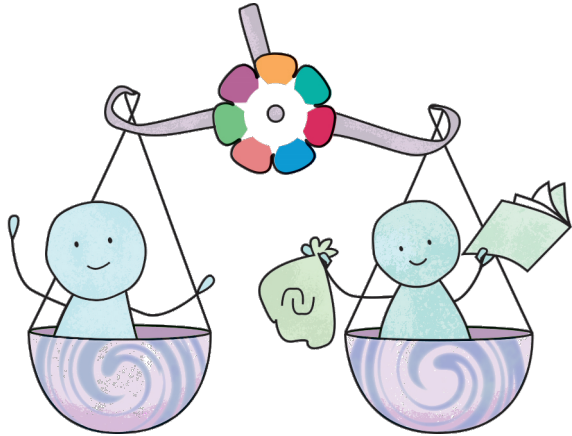
ניתן להשתתף בתוכנית דרך רכישתה במערכת גפ"ן בבתי הספר וברשויות במסלולי הפעלה שונים.

שותפים: משרד החינוך – המנהל הפדגוגי: אגף לחינוך יסודי, אגף שפ"י, אגף מו"פ; ג'וינט אשלים תחום שנות בית ספר; מהלך השקפה – מכון מופ"ת, מכון אבני ראשה; דרור בתי חינוך; המכון הדמוקרטי חברה וחינוך.

להרחבה – לחצו למעבר לפורטל
ההוגנות לעובדי הוראה

מהי הוגנות?

הוגנות שואפת לצמצם את הקשר בין הרקע ונסיבות החיים האישיות של אדם, לבין הצלחה בחיים ומימוש עצמי.

ומהי הוגנות בחינוך?

מציאות יומיומית שבה מוסרים חסמים לטובת השתתפות ושגשוג של כלל קהילת בית הספר. הסרת החסמים מתבטאת בסביבה ובפדגוגיה אפקטיבית, שבה הלומדים יכולים להשתתף באופן פעיל ויוזם, להתפתח, להרגיש שייכים ומשמעותיים, ולבטא ולממש את ייחודם תוך שמירה על זהותם ותרבותם ומתוך יחסים הדדיים עם סביבתם.

לחצו למעבר למסך הוגנות
בעבודה עם משפחות בבתי ספר

להרחבה – לחצו למעבר למסך
היסוד של תפיסת ההוגנות

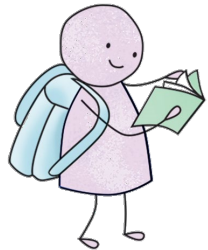
ממה מורכבת זהות? מהם הנכסים האישיים של כל תלמיד/ה?

מהו הון סימבולי?

כלל ההיבטים הבאים מוכללים תחת המושג הון סימבולי:

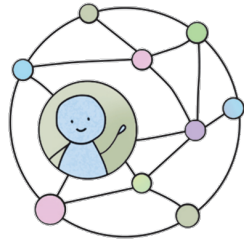
הון תרבותי

קשור למידת החשיפה של התלמידים/ות לתכנים תרבותיים התואמים את ערכי החברה שבה חיים

הון חברתי

הרשתות החברתיות הממוסדות והבלתי פורמליות

הון כלכלי

מעמד סוציו אקונומי, ידע וערכים פיננסיים

המסגרת הבית ספרית יכולה להיות קרש קפיצה משמעותי ברכישת הון סימבולי

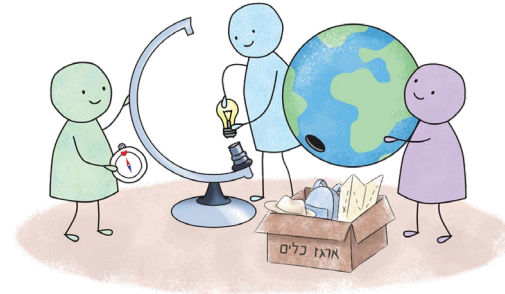

לצד תחושת שייכוץ ומשמעוץ:

השתתפוץ פעילה ויוזמת של התלמיד קשורה להתפתחות של זהוץ ותחושת שייכוץ, ועוזרת לו לפעול מתוך תחושת משמעוץ.

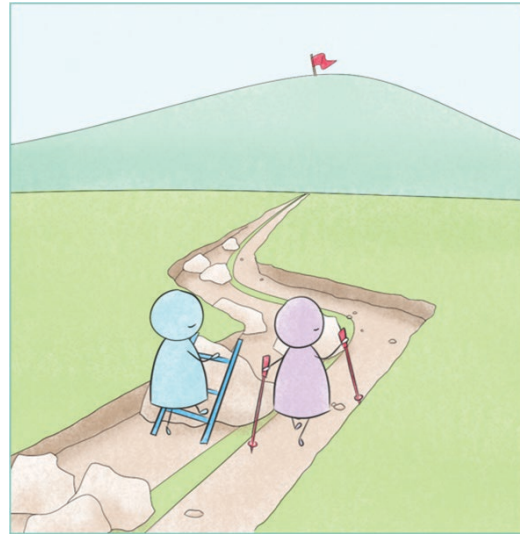
פעלנוץ משותפת מתפתחת במרחב בו לחברי הקבוצה יש תחושת שייכוץ ומטרה משותפת המעניקה להם משמעוץ.

אם כן, מה מקדמת הוגנוץ בחינוך?

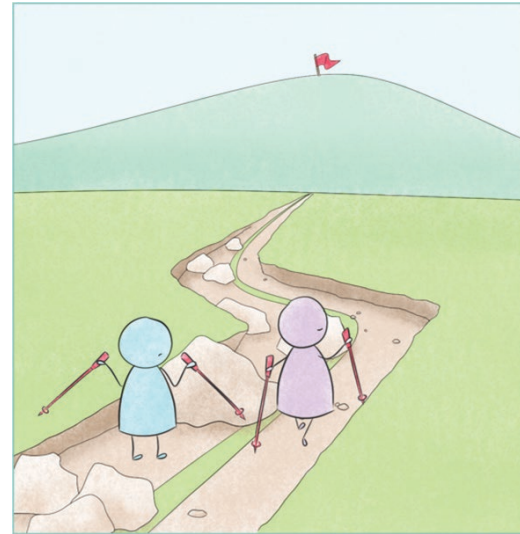
איור ההוגנות - הצגה חזותית מאפשרת לנו להבין את המושג הוגנות ביחס למושגים קרובים בחינוך

כיצד יראה איור ההוגנות?

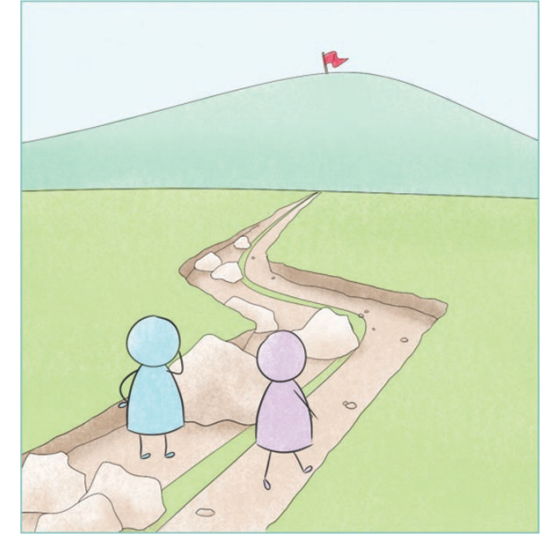
שוויון הזדמנויות

מצב שבו התלמידים והתלמידות מקבלים כלים מותאמים לצורכיהם, אך באופן שמתייג אותם בדרך ליעד אחיד.

שוויון

מצב שבו כלל התלמידים והתלמידות מקבלים כלים זהים, ללא התאמה לצורכיהם האישיים בדרך ליעד אחיד.

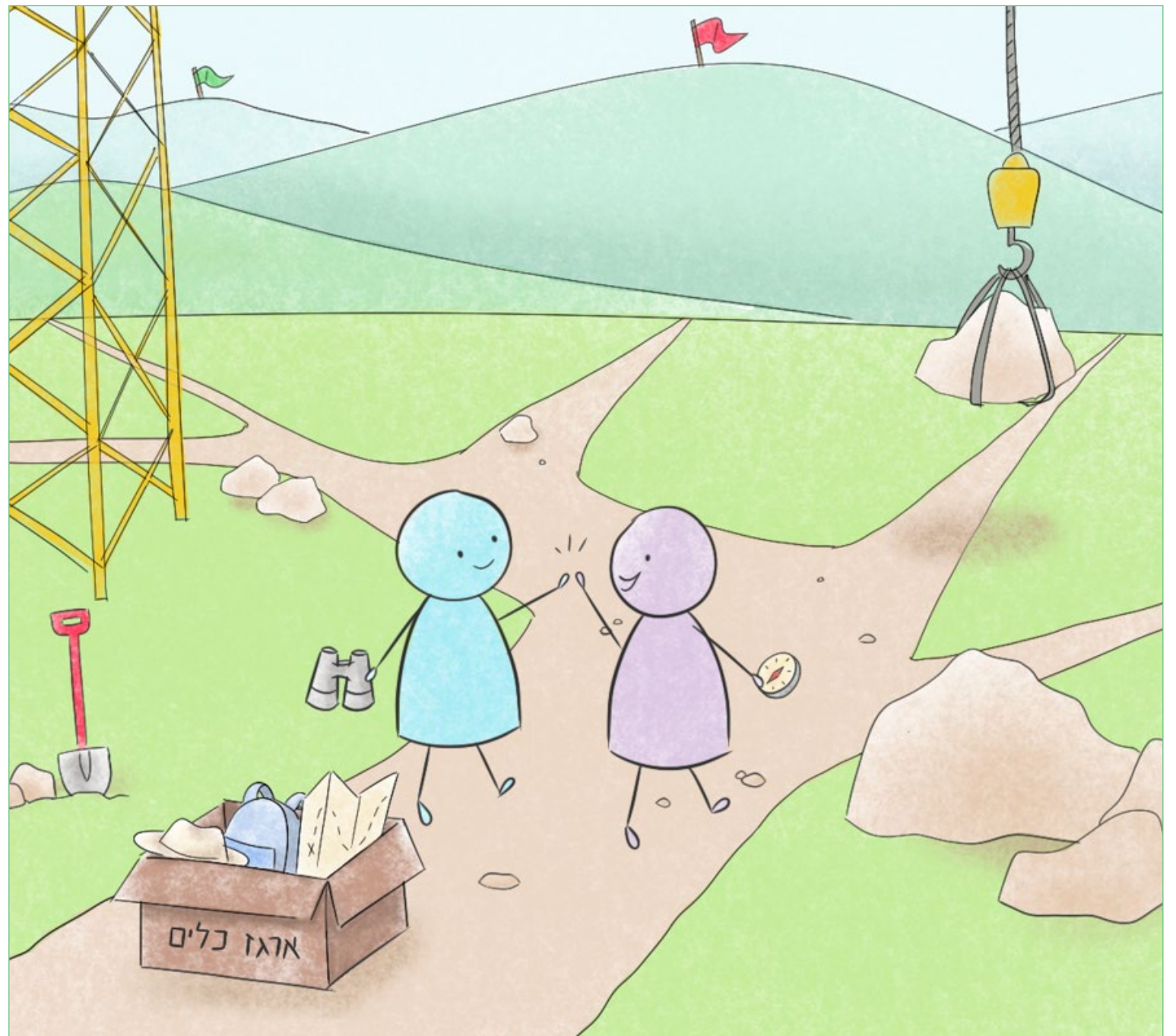
חוסר שוויון

מצב שבו יש תלמידים ותלמידות שמגיעים לביה"ס עם הון סימבולי גבוה ודרכם פנויה יחסית מחסמים, בעוד שאחרים צריכים להתגבר על מכשולים רבים בדרכם ליעד אחיד וללא סיוע.

הוגנות

מצב שבו כלל התלמידים והתלמידות זוכים להזדמנויות, ללא תיוג; בוחרים ולוקחים כלים המותאמים לצורכיהם ומסייעים להם לממש את עצמם, ביעדים מגוונים; לצד זה, וביחד איתם, המערכת מסירה חסמים המהווים מכשול בדרכם.

השתתפות פעילה ויוזמת (Agency) מה זה אומר?

הרצון והיכולת של הפרט להשפיע באופן חיובי על עצמו ועל העולם סביבו, במקביל ליכולתו להציב מטרות, להתבונן באופן רפלקטיבי ולנהוג באחריות כדי לחולל שינוי.

השתתפות פעילה ויוזמת של תלמיד/ה קשורה להתפתחות של זהות ותחושת שייכות, והיא עוזרת לתלמיד/ה לפעול מתוך תחושת משמעות.

(The Learning Compass in Action, OECD 2022)

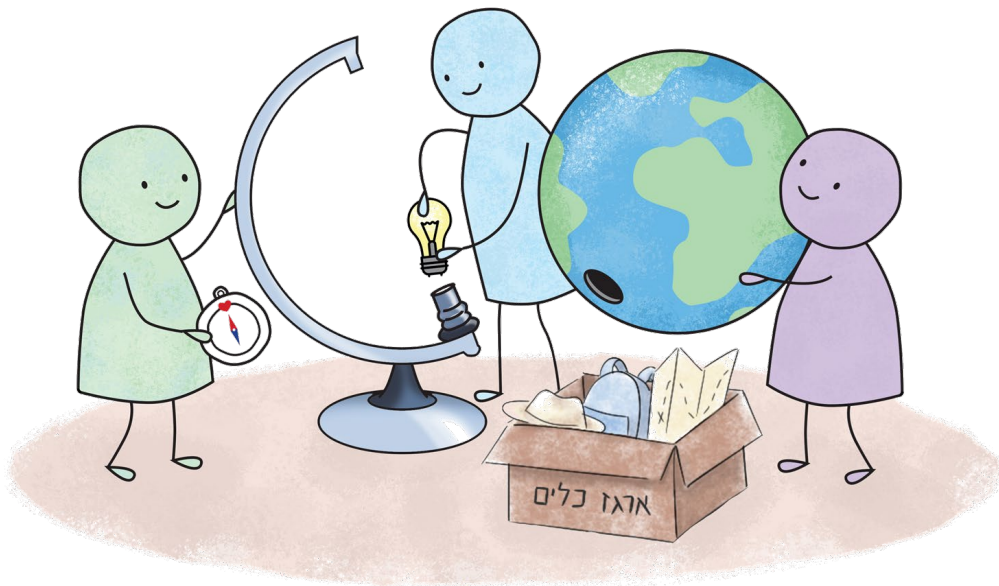
פעלנות משותפת (Co-agency) מה זה אומר?

פעלנות משותפת מתייחסת ליכולת של קבוצה להתמודד עם אתגר משותף, לקבוע מטרות ולפעול ביחד למימושן, תוך מתן מרחב לביטוי ולפעולה למשתתפים ולמשתתפות בה.

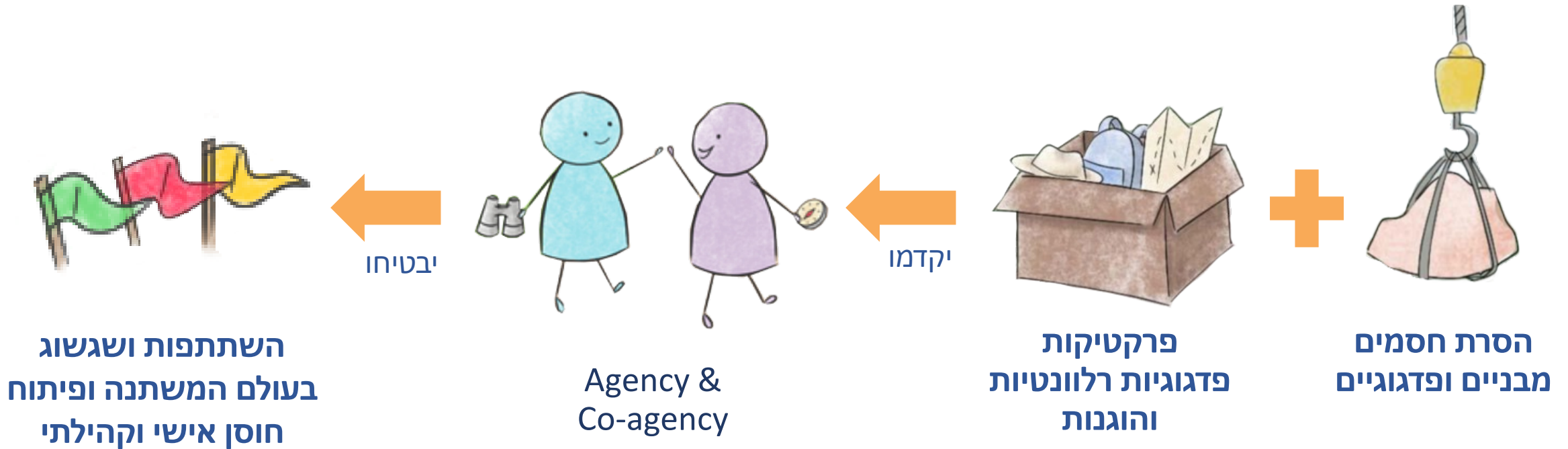
מכיוון שתלמידים ותלמידות מפתחים השתתפות פעילה ויוזמת (Agency) בהקשר חברתי, פעלנות משותפת חיונית לשגשוג שלהם במסגרת הקבוצה.

(סיכום מעבדת Co-Agency, אגף מו"פ)

(The Learning Compass in Action, OECD 2022)

תיאוריית השינוי - הוגנות בחינוך בעולם משתנה

כדי לאפשר לכל התלמידים והתלמידות לשגשג ולפתח חוסן אישי וקהילתי, עלינו לזהות ולהסיר מדרכם חסמים מבניים ופדגוגיים, ולהטמיע פדגוגיות מבוססות הוגנות ורלוונטיות, שנותנות מקום ומאפשרות לכל אחת ואחד להביע את עצמו, תרבותו וזהותו ולפתח השתתפות פעילה ויוזמת ופעלנות משותפת (Agency, Co-agency).

שבעת עקרונות ההוגנות

כשעקרונות אלו מתממשים
 במסגרת החינוכית, כלל
 החברים והחברות בקהילת
 בית הספר יכולים לשגשג.

מעבר לפרח הכולל
 שאלות למנהל/ת

מעבר לפרח הכולל
 שאלות לצוותי הוראה

פרח ההוגנות לצוותי הוראה

האם הפעילות מייצרת
 הזדמנויות לביטוי המגוון הזהותי
 והתרבותי של התלמידים
 והתלמידות ומשפחותיהם?

האם מתקיימים מאמצים,
 כדי שכל התלמידים
 והתלמידות יוכלו לבטא
 את קולם הייחודי?

האם ניתן מקום למגוון
 העמדות ונקודות המבט,
 כולל אלו שבדרך כלל
 נשמעות פחות?

האם נעשים חיבורים לעולם הרגשי ולמעגלי
 הזהות והשייכות של התלמידים והתלמידות
 ומשפחותיהם באופן מתוכנן?

האם מתקיימות סדירויות לביסוס היכרות
 והקשר האישי בין המורה לתלמידים ולתלמידות
 ולמשפחותיהם?

האם הפעילות מייצרת היכרות מעמיקה בין התלמידים
 והתלמידות, המאפשרת להם לפעול יחד?

האם ניתנת לתלמידים ולתלמידות ולמשפחותיהם
 אפשרות בחירה באופן ההשתתפות המתאים להם
 מבין אפשרויות מגוונות?

האם התלמידים והתלמידות מוזמנים
 ליזום ולקדם שינויים בפעילות?

האם נעשות התאמות שמתחשבות בצרכים של
 התלמידים והתלמידות ומשפחותיהם?

האם נערך מיפוי שיטתי של החסמים
 שמגבילים מעורבות והשתתפות של כולם?

האם ננקטות פעולות להסרת החסמים
 ולהבטחת ההשתתפות המלאה של כולם?

האם אני נמנע/ת מתיוג של
 התלמידים והתלמידות
 ומשפחותיהם?

האם מתקיים במהלך
 הפעילות שיח משתף ומתייעץ
 שאינו שיפוטי כלפי טעויות?

האם מטרות הפעילות וההיגיון הטמון בהן
 מוצגים בצורה שקופה וברורה לתלמידים
 ולתלמידות ולמשפחותיהם?

האם מהלך הפעילות ידוע ומאפשר לתלמידים
 ולתלמידות שותפות בקבלת החלטות?

האם הקצאת המשאבים לפעילות ידועה
 לתלמידים ולתלמידות ולמשפחותיהם?

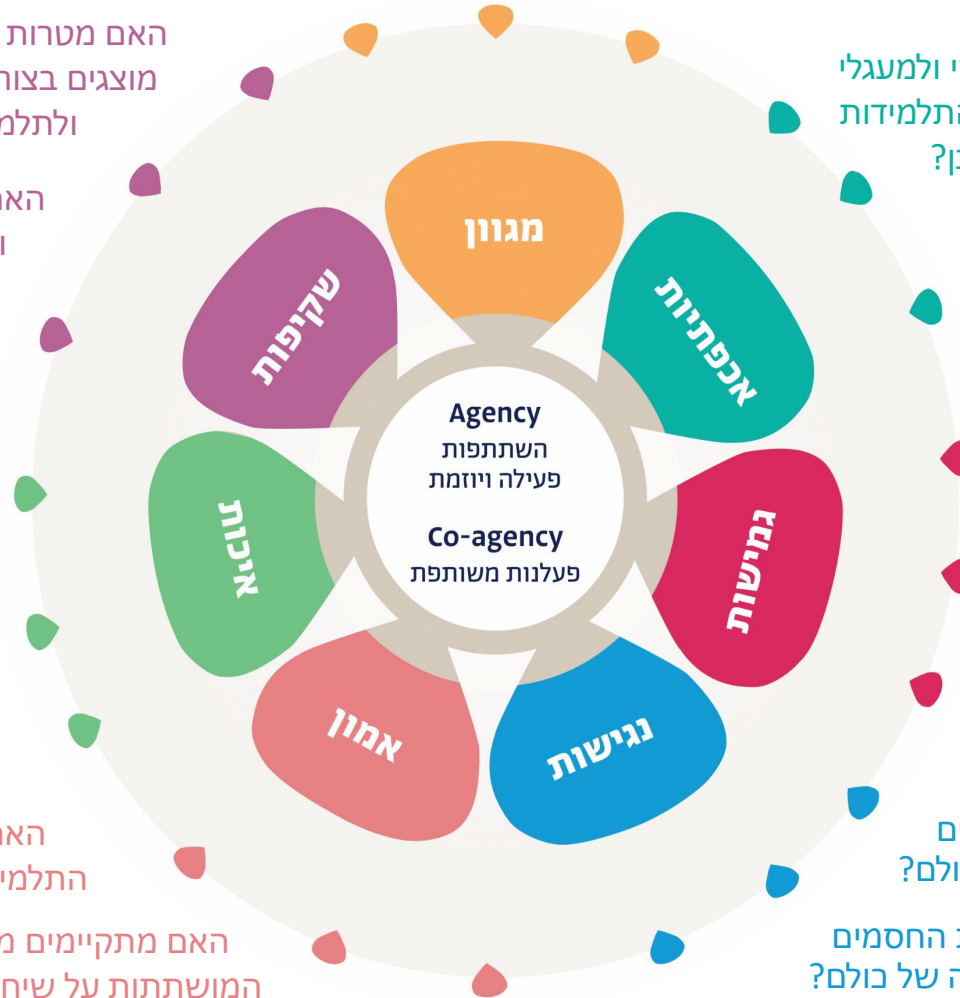
האם הפעילות מבוססת על גישות
 חדשניות המציבות רף גבוה?

האם ניתן לתלמידים ולתלמידות משוב שמקדם
 אותם לעבר היעדים שהגדירו לעצמם?

האם מתקיימים מאמצים לטיפול
 עבודת צוות ולקידוח אחריות משותפת?

האם ננקטות פעולות המקדמות את מעורבות
 התלמידים והתלמידות בהובלת הפעילות?

האם מתקיימים מאמצים לבניית מערכות יחסים,
 המושתתות על שיח דיאלוגי ופתיחות עם התלמידים,
 התלמידות ומשפחותיהם?

פרח ההוגנות למנהל/ת

האם יש הזדמנויות לביטוי
 המגוון הזהותי והתרבותי של
 החברות והחברים בצוות?

האם מתקיימים מאמצים
 כדי שכל חברות וחברי
 הצוות יוכלו לבטא את
 קולם הייחודי?

האם ניתן מקום למגוון
 העמדות ונקודות המבט של
 הצוות, כולל לאלו שבדרך כלל
 נשמעות פחות?

האם נעשים חיבורים לעולם הרגשי
 ולמעגלי הזהות והשייכות של כלל החברות
 והחברים בצוות באופן מתוכנן?

האם מתקיימות סדירויות לביסוס
 ההיכרות והקשר האישי בין ההנהלה
 לחברים ולחברות בצוות?

האם מתקיימות פעולות ליצירת היכרות
 מעמיקה בין החברים והחברות בצוות,
 המאפשרת להם לפעול יחד?

האם מתקיימות פעולות ליצירת היכרות
 מעמיקה בין החברים והחברות בצוות,
 המאפשרת להם לפעול יחד?

האם החברים והחברות בצוות מוזמנים
 ליזום ולקדם שינויים במגוון זירות?

האם נעשות התאמות שמתחשבות
 בצרכים של החברות והחברים הצוות?

האם נערך מיפוי שיטתי של החסמים
 שמגבילים מעורבות והשתתפות של כולם?

האם ננקטות פעולות להסרת החסמים
 ולהבטחת השתתפות המלאה של כולם?

האם אני נמנע/ת
 מתיוג של חברות או
 חברים בצוות?

האם מתקיים שיח
 משתף ומתייעץ שאינו
 שיפוטי כלפי טעויות?

האם ההחלטות שמתקבלות
 וההיגיון הטמון בהן מוצגים לצוות
 בצורה שקופה וברורה?

האם תהליכי התכנון והקצאת
 המשאבים ידועים לצוות ומאפשרים
 להם שותפות בקבלת ההחלטות?

האם הציפיות מכל החברות והחברים בצוות
 מוצגות בצורה שקופה וברורה?

האם הדרישות מהצוות רלוונטיות
 ומציבות בפניהם רף גבוה?

האם ניתן לחברות ולחברים בצוות משוב, שמקדם
 אותם לעבר היעדים שהגדירו לעצמם?

האם מתקיימים מאמצים לטיפוח עבודת צוות
 ולקיחת אחריות משותפת?

האם ננקטות פעולות שמקדמות את
 מעורבות הצוות בהובלת מהלכים בבית הספר?

האם מתקיימים מאמצים לבניית מערכות יחסים
 המושתתות על שיח דיאלוגי ופתיחות עם הצוות,
 התלמידים, התלמידות ומשפחותיהם?

אפשרות להטמעה בבית הספר ובמרכזי פסג"ה דרך פיתוח מקצועי והתנסות מעשית

השתלמות 30 ש"ש

מעטפת של
האגף לחינוך יסודי
וג'וינט אשלים

פיתוח מקצועי
ליווי, הצמחה
והעצמה
בתהליכי העבודה

פיתוח מנהיגות
ועבודה בקהילה
לומדת ויוצרת

למידת תפיסה ייחודית
ופרקטיקות פדגוגיות שפותחו
במסגרת מחקר מעמיק בארץ
ובעולם.
היכרות והתנסות עם כלים
רבים ליישום התפיסה.

לחצו למעבר לתכנית הפיתוח
המקצועי

אפשרות להטמעה באמצעות פיתוח קהילה בית ספרית לומדת ויוצרת

פותר יחד עם מהלך השקפה

מה?

במסגרת תוכנית ההוגנות חברנו למהלך "השקפה – מורים מובילים". זהו מהלך ארצי ומקיף לשיפור איכויות ההוראה והלמידה באמצעות קהילות בית-ספריות החוקרות את פרקטיקות ההוראה שלהן. מטרת הקהילות היא לשכלל את ההוראה ולשפר את למידת התלמידים והתלמידות ואת הישגיהם. קהילות הוגנות השקפה מתגבשות סביב תפיסת ההוגנות ולומדות יחד נושאים וסוגיות רלוונטיים. את הקהילה מנחה מורה מתוך צוות בית הספר, המוביל/ה את חברות וחברי הקהילה בתהליכי הלמידה מהפרקטיקה. יחד הם מפתחים דרכי הוראה הוגנות, הנטועות בהקשר הבית-ספרי, ומתנסים בהן.

איך?

מחזור הלמידה של קהילות הוגנות-השקפה:

נתבונן במרחבי פעולה לקידום הוגנות דרך פרח ההוגנות,

נגדיר ונדייק סוגיה שבה נרצה להתמקד,

נחקור את הסוגיה,

נדמיין ונתכנן פעולות ופרקטיקות לקידום הוגנות,

נתנסה, ניישם ונקיים עליהן רפלקציה.

קיום פרקטיקות פדגוגיות מודעות הוגנות בכמה מחזורי למידה יאפשר פיתוח השתתפות פעילה ויוזמת ופעלנות משותפת (Agency, Co-agency) בקרב כלל התלמידים והתלמידות ומשפחותיהם וישפיע על התרבות ואורח החיים הבית-ספרי.

לחצו למעבר למחזור הלמידה בקהילות הוגנות השקפה

לחצו למעבר למצגת חקר פרקטיקה במהלך השקפה

לחצו למעבר לאתר מהלך השקפה מכון מופ"ת

מדריך למפת הפרקטיקות

בחרו אתגר או סוגיה אשר מעסיקים אתכם.

בחרו זירה ובתוכה פרקטיקה הנותנת דרך לטיפול בסוגיה.

השתמשו בשקופיות המרחיבות על הפרקטיקות ובשאלות מפרח ההוגנות העוסקות באותו עקרון כדי לדייק את הפרקטיקות שתיצרו.

פרקטיקות כלליות
 בהיבט מגדרי

שימו לב: צבעי הקטגוריות מתכתבים עם העקרונות, אך כל קטגוריה יכולה להתכתב עם יותר מעיקרון אחד.

דונו וחשבו יחד כיצד לבנות וליישם את הפרקטיקה כך שתתאים למאפיינים של בית הספר שלכם ותקדם את עקרונות ההוגנות. לחצו על הבועה אם תרצו לקבל הצעות וכיוונים לפעולה. חשבו כיצד לייצר שינוי במרחב הפיזי שיתמוך בפרקטיקה שיצרתם.

חזרה למפת הפרקטיקות הכללית

כתר ההוגנות

כלי להערכה ורפלקציה

מטרת הכלי

כתר ההוגנות הינו כלי להערכה ורפלקציה, אשר יכול לשמש אנשי חינוך בתפקידים שונים בבתי הספר, ברשויות ובפיקוח.

מטרת הכלי היא לסייע לצוותי חינוך להתבונן בתהליכים החינוכיים לאחר מעשה דרך 'משקפי ההוגנות'.

הכלי מתוכנן להערכה של האפשרויות הבאות:

פרקטיקות פדגוגיות, מהלך בית-ספרי נרחב, פרויקט או כל תהליך חינוכי אחר, על פי בחירת המשתמשים בו. השאלות בכלי הן כלליות, כך שתוכלנה להתאים למגוון רחב של פעילויות, בכל היקף ותחום.

מבנה הכלי

הכלי מובא בפורמט אקסל ובו ארבעה גיליונות שונים:

1. גיליון "מדריך למשתמש" – הקדמה והסברים
2. גיליון "למנהל/ת" - כלי להערכת פעילות נבחרת והסקת מסקנות להמשך.
3. גיליון "למורה" - כלי להערכת פעילות נבחרת והסקת מסקנות להמשך.
4. גיליון "רפלקציה אישית" – כלי להערכת היבטים של התפתחות מקצועית-אישית בתהליך.

תוצר

בסיום המילוי, מתקבל **תרשים מסכם** שבו ניתן יהיה לראות באילו היבטים נמצאת ההטמעה בשלב מתקדם ובאילו נדרשת עבודה נוספת.

לחצו למעבר לכלי

ערכת קלפים כוללת 3 חפיסות שונות:

- 17 קלפים רפלקטיביים אישיים
- 27 קלפי עבודה למיכוי בית ספרי, תכנון ורפלקציה
- 35 קלפי מושגים ותמונות השראה לקידום הוגנות

מטרות ערכת הקלפים:

- חיבור אישי לשפת ההוגנות
- היכרות עם מושגים ועקרונות - עבור הילדים והצוותים כאחד
- שיח אישי וצוותי - רפלקטיבי ופרואקטיבי
- קידום פעולה מבוססת הוגנות בבית הספר

לחצו להורדת הוראות השימוש בקלפי ההוגנות

קלפי ההוגנות

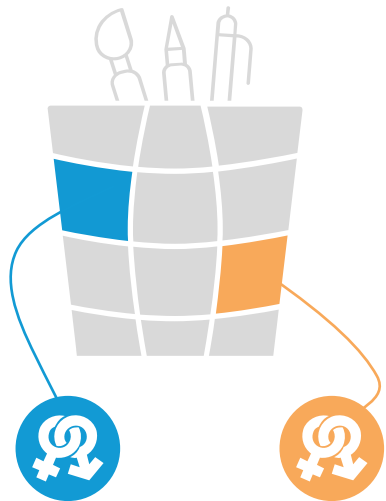
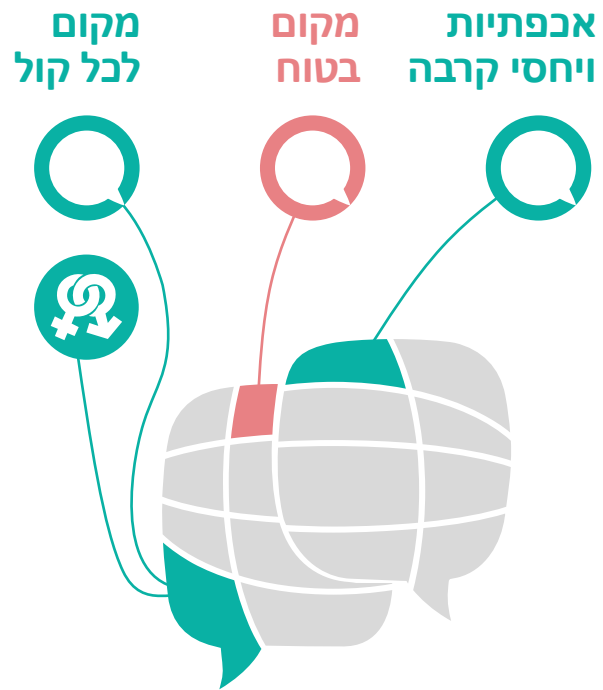
כלי לעיבוד וליווי תהליכים

מחון ודוגמאות ליצירת פרקטיקות

פדגוגיות מקדמות הוגנות המותאמות לעת הזו

מה עוד
 רלוונטי
 כעת?

פרקטיקות כלליות
 פרקטיקות בהיבט מגדרי

למה עכשיו ומה זה אומר?

אירועי המלחמה מטלטלים את כולנו ומעוררים חוויות ותחושות שאיננו רגילים להתמודד איתן. אירועים אלו פגעו עמוקות בביטחון הפיזי ובאמון שלנו ברמה האישית, הקבוצתית והלאומית. אומנם איננו יכולים בעת הזו לספק לתלמידים ולתלמידות תחושת ביטחון מלאה, אך ביכולתנו לאפשר תחושת מוגנות גבוהה יותר בנסיבות הקיימות.

שאלות מכוונות:

- אילו פעולות אנקוט כדי ליצור אצלי ואצל התלמידים והתלמידות שלי הרגשה של מוגנות וביטחון?
- מהם ההיבטים שתלמידיי ואני נדרשים למפות כדי לסייע להם ליצור תחושת מוגנות גבוהה יותר? כדי להבין מה הם צריכים עכשיו? מה יתמוך בהם? מה יעזור להם? ומה יקדם אותם?

הצעות לפעולה:

- יצירת שגרה יומית של פעולות מקדמות ביטחון, למשל תזכורת יומית לפעולות שיש לנקוט בזמן אזעקה, מיקום המרחב המוגן ועוד.
- שיח פתוח עם התלמידים והתלמידות על דברים נוספים שיגרמו להם להרגיש בטוחים יותר.

חזרה למפת הפרקטיקות הכללית

למה עכשיו ומה זה אומר?

אי-ודאות וחוסר שליטה גורמים לנו לתחושות של חוסר אונים. בזמנים כאלו, שבהם שגרת היום-יום אינה בהירה ורציפה, שמירה על "המוכר" בשקיפות ובסדירות מסייעת לנו לחוש שהעולם הגיוני ושיש לנו כוחות להתמודד עם המציאות.

שאלות מכוונות:

- כיצד אצור לתלמידים ולתלמידות שלי שגרת יום-יום קבועה וידועה מראש, שמייצרת תחושת ביטחון?
- מהן הפעולות שבהן אנקוט כדי שהתלמידים והתלמידות שלי ידעו מה נדרש מהם בכל שיעור?

הצעות לפעולה:

- בניית שגרת למידה יומית קבועה, ידועה ומונגשת לכל התלמידים והתלמידות.
- שימוש בפרקטיקות של הוראה מפורשת: הגדרה מפורשת של נושא השיעור, מטרת השיעור, הציוד הנדרש, הפעולות הנדרשות והתוצר המצופה.
- עדכון מבעוד מועד (במידת האפשר) על כל שינוי בשגרה.

חזרה למפת הפרקטיקות הכללית

למה עכשיו ומה זה אומר?

כדי לחוש שייכות וביטחון, אנו צריכים להרגיש ייחודיים ומשמעותיים. תחושות אלו מתפתחות ביחסי קרבה ואכפתיות, המאופיינים בקבלה, בהיכרות מעמיקה ובחוסר שיפוטיות. כל אלה מאפשרים לתלמיד, לתלמידה ולמורה להתמודד עם המציאות הקשה, להתנסות ולהתקדם בלמידה.

שאלות מכוונות:

- אילו פעולות יאפשרו לתלמידים ולתלמידות שלי להרגיש שאכפת לי מהם?
- אילו סדירויות יאפשרו לי לשמור על תקשורת עקבית ויציבה עם כל תלמיד ותלמידה ועם הוריהם?
- איך אצור חיבורים רלוונטיים בין עולמם של התלמידים והתלמידות שלי לתוכן הנלמד בכיתה?

הצעות לפעולה:

- שיח אישי בעזרת שאלות: איך את/ה מרגיש/ה? למה את/ה זקוק/ה? ומה את/ה צריך/ה ממני? (מוטב בקבוצה קטנה כדי למנוע מצב של "הדבקה").
- הפצת שאלון אחת לתקופה למיפוי הרצונות ותחומי העניין של התלמידים והתלמידות שלי.
- התאמת יחידות ההוראה לצרכים העולים ממיפוי זה.

חזרה למפת הפרקטיקות הכללית

למה עכשיו ומה זה אומר?

השתתפות במשימה או בדיון כיתתי יוצרים חיבור לעולם התוכן הנלמד ותחושת שייכות למסגרת החברתית של הלמידה, אך בכל כיתה יושבים תלמידות ותלמידים שקולם אינו נשמע. כדי שגם תלמידים ותלמידות אלה יוכלו לגבש את זהותם, עליהם להרגיש שיש להם מקום בטוח ומכבד להשמיע את עמדותיהם ומחשבותיהם ולבטא את יכולותיהם ואת ההון הסימבולי שלהם.

הצורך להבעה עצמית מתעצם בימים מורכבים אלו. יש תלמידים ותלמידות שיעדיפו להביע את עצמם באמצעות שיח, יש שיעדיפו דרכים אחרות ויש שלא ישתתפו. כל תגובה היא לגיטימית, ולכל אחד ואחת קצב אישי.

שאלות מכוונות:

- מהן הפעולות שאנקוט כדי לאפשר לכל התלמידים והתלמידות שלי זמן ומקום שבו יוכלו להביע את עצמם בדרך שמתאימה להם?
- כיצד אצור מרחבים המאפשרים לתלמידים ולתלמידות לדבר בינם לבין עצמם בצורה בטוחה ומוגנת?
- אילו פעולות אנקוט כדי לזהות את התלמידות והתלמידים שבאופן קבוע אינם משתתפים בסוג מסוים של פעילות? איך אבין מהן הסיבות או החסמים לכך?

הצעות לפעולה:

- גיוון בדרכי ההבעה העצמית - למשל, עבודה בקבוצות קטנות, שבהן יש תפקיד לכל תלמיד ותלמידה; שימוש במגוון אמצעי הבעה יצירתיים שאינם מילוליים ועוד.
- עידוד חשיבה ביקורתית והצגת עמדות שונות - למשל, דרך אתגור התלמידים והתלמידות לא לקבל הנחות מוקדמות, הצגת נקודות מבט שונות ועוד.
- מתן מקום לחקירה של הסיפור האישי והמשפחתי של כל תלמיד ותלמידה.

חזרה למפת הפרקטיקות הכללית

מקום לכל קול בהיבט מגדרי

למה עכשיו ומה זה אומר?

חסמים מגדריים, לרוב סמויים מן העין, עשויים לצמצם ביטוי עצמי והבעה של תלמידים ותלמידות. חסמים אלו מתבטאים, למשל, בכך שבנות משתתפות פחות בשיח הכיתתי וחוששות יותר מבנים משיח תחרותי ומהבעת דעה אישית; בנים, לעומת זאת, נמנעים מלתת ביטוי למיומנויות רכות, כמו אמפתיה, חמלה או הקשבה פעילה.

שאלות מכוונות והצעות לפעולה:

- אילו פעולות אנקוט כדי ליצור הזדמנויות לשיח אישי, בטוח ואינטימי, ולביטוי עצמי של התלמידים והתלמידות שלי? למשל, דרך:
 - עידוד שיח רגשי של בנים דרך שאלות כמו: "אתה יכול להסביר מה היה קשה או מתסכל במקרה שאנו מדברים עליו?"
 - עידוד שיח אסרטיבי של בנות, שבח על הישגים אינטלקטואליים ואתגור החשיבה באמצעות שאלות כמו: "את יכולה לומר, או להסביר קצת יותר, איך הגעת למסקנה הזו?" או "מדוע זו העמדה שלך?"
 - עבודה בקבוצות קטנות ואינטימיות, המאפשרות לתלמידים ולתלמידות לבטא את קולם ולהיות פחות חשופים ללחץ קבוצתי וליחסי כוח.
 - שילוב מעגלי שיח בקבוצות נפרדות של בנים ובנות בנושאים הקשורים למגדר.
- אילו פעולות אנקוט כדי לאפשר לתלמידים ולתלמידות שלי דרכים שונות לשיח, שיקדמו ביטוי עצמי עשיר ומגוון?
 - שימוש בשאלונים אנונימיים, שיאפשרו לתלמידים ולתלמידות להביע את התפיסות המגדריות שלהם.
 - שימוש באמצעי הבעה שונים לביטוי עצמי עשיר ומגוון, למשל דרך מלאכות יד, יומן אישי ותנועה.
 - מודלינג של המורה לשיתוף בחוויות מאתגרות והתמודדות עם קשיים.

חזרה למפת הפרקטיקות הכללית

למה עכשיו ומה זה אומר?

חלק מחוויית השייכות והמשמעות היא התחושה שיש לנו ערך, שזקוקים לנו ושאנו נחוצים. כשהתלמידים והתלמידות מרגישים שסומכים עליהם הם פנויים ללמידה, לעשייה חברתית ולעזרה לאחר. עשייה משמעותית מעלה את הביטחון העצמי ואת יכולת ההתמודדות.

שאלות מכוונות:

- באילו פעולות אנקוט כדי לאפשר לתלמידים ולתלמידות ולהוריהם לקחת אחריות ולהשתתף באופן פעיל בבית הספר ובקהילה?
- באילו פעולות אנקוט כדי לקדם חוויות חברתיות חיוביות ועזרה הדדית בין התלמידים והתלמידות שלי?
- מהן מטרות הלמידה בשיעור שיצרתי? מה מטרת התוצר? למי ניתן להראות את התוצר? האם ניתן לאפשר לתלמידים ולתלמידות ללמד קבוצה אחרת את הדבר החדש שלמדו, כך שיפיקו משמעות נוספת מהתהליך?

הצעות לפעולה:

- העמקת ההיכרות ומיפוי התלמידים והתלמידות והוריהם בהיבטים המקדמים משמעות – כישורים, תחומי עניין, חוזקות ועוד – במטרה לייצר שיח על מגוון ההזדמנויות להתפתחות אישית ולתרומה לקהילה.
- מינוף הזדמנויות לעזרה הדדית, להכרת הטוב ולקידום אופטימיות ותקווה באמצעות עידוד עבודה קבוצתית, פתרון בעיות משותף, משוב חיובי על הצעה לעזרה ועוד.
- שיתוף ההורים והתלמידים והתלמידות בכל עשייה משמעותית יום-יומית.

חזרה למפת הפרקטיקות הכללית

למה עכשיו ומה זה אומר?

היכולת לבחור מגבירה את תחושת השליטה שלנו במציאות, החשובה במיוחד בזמן חירום. בחירה מקדמת את היכולת שלנו להפוך את הלמידה לרלוונטית ומשמעותית דרך התאמתה למאפייני התלמידות והתלמידים, לצורכיהם ולעניין שלהם. היכולת לבחור מעלה את המוטיבציה ואת תחושת האחריות.

שאלות מכוונות:

- מהן אפשרויות הבחירה שאציע לתלמידים ולתלמידות שלי במשך יום הלמידה?
- מהן השאלות שאשאל את התלמידים והתלמידות שלי על הבחירות שלהם בשיח רפלקטיבי?

הצעות לפעולה:

- קידום הזדמנויות רבות לבחירה:
 - < בחירה בהרכב הלמידה – קבוצתית/ פרטנית/ כיתתית.
 - < בחירה בדרך הלמידה – סינכרונית/ א-סינכרונית/ למידה דרך משחק ועוד.
 - < בחירה במרחב הלמידה – כיתה/ מסדרון/ חצר/ קהילה ועוד.
- יצירת זמן ומרחב לשיח רפלקטיבי עם התלמידים והתלמידות על הבחירות שלהם ועל הבחירות העתידיות שלהם.

חזרה למפת הפרקטיקות הכללית

למה עכשיו ומה זה אומר?

תודעת צמיחה היא האמונה של אדם ביכולתו להשתנות, להתפתח, ללמוד ולצמוח באמצעות מסירות ועבודה קשה, והיא כוללת את היכולת לקבל מכשולים וטעויות כחלק בונה בתהליך הלמידה. תודעת צמיחה מסייעת לאדם להתמודד באופן פעיל ועקבי עם האתגרים המורכבים בעת הזו, ובכך מחזקת תחושת תקווה.

שאלות מכוונות:

- מהן הפעולות שבהן אנקוט כדי ללמד את התלמידים והתלמידות שלי על הערך של למידה מטעויות?
- מהן הפעולות שבהן אנקוט כדי שהתלמידים והתלמידות שלי יכירו את הכוחות שלהם להתמודד עם מצבים מורכבים, ירחיבו אותם וישתמשו בהם?

הצעות לפעולה:

- מתן משוב חיובי הממוקד בתהליך ולא רק בתוצאה, כדי שיגרום לרצות להמשיך ולהתנסות. למשל, שימוש במשפטים מצמיחים ומעודדים: "עדיין לא הצלחת...", "יש לך אפשרות לנסות שוב", "מה תעשה/תעשי אחרת בפעם הבאה?"
- בניית יחידות הוראה המתמקדות בהתנסות, בתרגול, בשיח ובמשוב (כ-70% מזמן היחידה).
- זיהוי הכוחות של התלמידים והתלמידות שלי ומינופם בשיתוף התלמידים והתלמידות.

חזרה למפת הפרקטיקות הכללית

תודעת צמיחה בהיבט מגדרי

למה עכשיו ומה זה אומר?

כדי לעודד תודעת צמיחה חיובית ומגוונת, חשוב שהצוות החינוכי יהיה מודע לחסמים מגדריים וייתחס אליהם באופן גלוי, הן בכיתה והן בשיח אישי. ציפיות חברתיות והטיות מגדריות עלולות להשפיע על תודעת הצמיחה של התלמידים והתלמידות ולצמצם אותה. למשל, בנים מוכוונים מגיל צעיר להיות תחרותיים יותר מבנות, ואילו בנות מוסללות פחות לתחרות ועל כן נוטות יותר להימצא במערכות יחסים תומכות. בנוסף, מחקרים מלמדים כי הבניות חברתיות-מגדריות גורמות לבנות לחשוש יותר לטעות ולכן הן נוטות פחות להעז וליטול סיכונים.

שאלות מכוונות והצעות לפעולה:

- כיצד אשלב בשיח האישי עם התלמידים והתלמידות שלי התייחסות לתפיסה מגדרית ולחסמים שמשפיעים על הבחירות שלהם? למשל, באמצעות שאלות כמו:
 - איזה תחביב מתאים או לא מתאים לי כי אני בן/בת?
 - האם יש משהו שמונע או מעודד אותי להשתתף כי אני בן/בת?
 - מה הייתי רוצה לבחור ואני נמנע/ת מלבחור בו כי אני בן/בת?
- מהן הפעולות שאנקוט על מנת לאפשר לתלמידים ולתלמידות שלי להתנסות בפעילויות שאנו נוטים לשייך חברתית למגדר אחר? (כמו עמידה מול קהל והתנסות בטכנולוגיה לבנות, ופעילויות תנועה ושיח רגשי לבנים) למשל:
 - דיון כיתתי על התמודדות עם לחץ חברתי וחציית גבולות מגדריים, כמו מה מתאים לבנות ולבנים לעשות או מה הם יכולים ויכולות ועוד.
 - הנגשת תכנים המציגים דמויות להשראה או נקודות מבט שונות על המציאות, למשל דמויות של נשים פורצות דרך או מודלים מגוונים של גבריות.
 - בירור עמדות התלמידים והתלמידות כלפי תפיסות חברתיות ותפקידי מגדר, למשל דרך שאלון או דיון מונחה ([לחצו להצעה לשאלות לבניית שאלון](#)).

חזרה למפת
הפרקטיקות הכללית

למה עכשיו ומה זה אומר?

לצד הערכה מסכמת, שמהווה סיכום של הלמידה שהתרחשה (כמו מבחן, פרויקט או הערכה מילולית), הערכה מעצבת כוללת משוב ורפלקציה של התלמידים והתלמידות על תהליך הלמידה שלהם: היכן הם נמצאים ביחס ליעדי הלמידה ומה עליהם לעשות כדי להשיגם. כך הם הופכים לשותפים פעילים בעיצוב הלמידה שלהם: משפרים ידע ומיומנויות, מתנסים בחשיבה ביקורתית ובניסוח פתרונות מגוונים, ומקבלים הזדמנות להתבונן לעומק על דרכי חשיבתם והיקף הבנתם. הערכה כזו מגבירה את תחושת הביטחון והאמונה של התלמידים והתלמידות ביכולתם להצליח, בעיקר כשהיא מתקיימת בצמתים שבהם הם חשים שהם זקוקים לעזרה.

שאלות מכוונות:

- כיצד אעריך את הידע והמיומנויות שרוכשים התלמידים והתלמידות שלי? כיצד הערכה זו תשפיע על מטרות הלמידה?
- אילו פעולות אנקוט כדי שהתלמידים והתלמידות שלי יהיו שותפים לתהליך ההערכה?
- אילו פעולות אנקוט כדי שהתלמידים והתלמידות שלי יוכלו לשנות את דרכי הלמידה שלהם ולבחון כיצד השינוי משפיע עליהם?

הצעות לפעולה:

- הגדרה משותפת של יעדים אישיים עם כל תלמיד ותלמידה בתחילת תקופת הלימודים, בעזרת שאלות כמו: "היכן את/ה נמצאת כעת?", "לאן ברצונך להגיע?", "כיצד את/ה יכול/ה להגיע לשם?" ומכאן, לצאת להגדרה משותפת וברורה של הקריטריונים להערכת ההישגים.
- קיום תהליכי רפלקציה אישיים, הכוללים מחוון להערכת ידע ומיומנויות, לצד הערכת עמיתים.
- יצירת תחנות עצירה בתוך תהליך הלמידה למשוב אישי או קבוצתי.

חזרה למפת הפרקטיקות הכללית

הערכה מעצבת - משוב בהיבט מגדרי

מה זה אומר?

המשוב שמורים ומורות נותנים לתלמידים ולתלמידות בכיתה נתון לא פעם להטיות מגדריות, גלויות וסמויות, שיכולות להסיט בנות ובנים מהעמקה בתחומים שונים, למרות כישרון טבעי ויכולות. למשל, בנות מקבלות יותר שבחים על אסתטיקה, דיוק וציות לכללים, בעוד שבנים זוכים לרוב להערכה על הישגים אינטלקטואליים ואסרטיביות, ומקבלים יותר הזדמנויות ללמידה מורחבת ומאתגרת.

שאלות מכוונות והצעות לפעולה:

- אילו פעולות אנקוט כדי להעלות את המודעות שלי להטיות מגדריות במשוב שאני נותן/ת לתלמידים ולתלמידות שלי? למשל, איעזר בפיתוח מקצועי, הכולל מפגשי למידה על הטיות מגדריות במשוב בכיתה, שיכללו שיתוף בידע ובניסיון בנושא.
 - אילו פעולות אנקוט כדי לקדם משוב הוגן מגדרית בכיתה? למשל, דרך התייחסות מפורשת במשוב בכיתה לסטריאוטיפים מגדריים, כמו "גם בנים יכולים...", "גם בנות יכולות...", או מתן משוב חיובי לבנים על הפגנת רגשות או לבנות על הפגנת כישורי מנהיגות.
- כיצד אעודד את התלמידים והתלמידות לתת זה לזו משוב הוגן ושוויוני? למשל, דרך מתן דוגמה אישית למתן שבחים על כישרונות מגוונים שאינם מוגבלים על ידי מגדר, כמו עידוד תלמידים על כישורי ריקוד וטיפול ותלמידות על ספורט.

חזרה למפת
הפרקטיקות הכללית

למה עכשיו ומה זה אומר?

כדי שההתנסויות בכיתה יהפכו ללמידה, התלמידים והתלמידות חייבים לעבד אותן: להתבונן בהן, לתאר אותן, לבטא רגשות ומחשבות כלפיהן, ולברר דרכן ערכים ודרכי התמודדות ופעולה, שיכולים להפוך להיות חלק מתפיסת עולמם. כך, הרפלקציה מסייעת לתלמידים ולתלמידות לבחון ולהמשיג תחומי תוכן או מיומנויות; להגביר את מודעותם ולבקר את התהליך והתוצר של למידתם; ולברר לעצמם את עמדותיהם האישיות, תוך השוואתן לעמדות ולדעות של חבריהם. רפלקציה יכולה להתקיים גם על תהליך למידה קבוצתי, כאשר הקבוצה מהווה מרחב בטוח.

שאלות מכוונות:

- כיצד אקדם את מודעות התלמידים והתלמידות שלי לתהליך הלמידה שלהם, לרמת מעורבותם ולמידת ההשתתפות שלהם בשיעורים?
- אילו פעולות אנקוט כדי שהתלמידים והתלמידות שלי גם ילמדו מהעשייה שלהם וגם ילמדו על עצמם?

הצעות לפעולה:

- רפלקציה על תהליך למידה אישי דרך כתיבה או שיח, בעזרת שאלות כמו: "מה עשית טוב ונכון לדעתך?", "מה יכולת לעשות אחרת?", "מה הרגשת בעת ביצוע המשימה?"
- רפלקציה על תהליך למידה קבוצתי דרך כתיבה או שיח, בעזרת שאלות כמו: "במה תרמת לעבודה הקבוצתית?", "האם הבעת את עצמך בקבוצה כפי שהיית רוצה?", "האם כלל חברי הקבוצה הביעו את עצמם ותרמו לעבודה המשותפת?"
- סגירת שיעור דרך התבוננות על מהלך השיעור וחשיבה על מה שנלמד בו, למשל בעזרת שאלה כמו: "מה היה לך משמעותי בשיעור היום?"

חזרה למפת הפרקטיקות הכללית

מה זה אומר?

למגדר יש השפעה על האופן שבו תלמידים ותלמידות עושים רפלקציה, כלומר מפרשים ומעבדים את חוויית הלמידה וההתנסויות שהם חווים, וקיימים ביניהם הבדלים ברמת השיתוף והביקורת העצמית שהם מוכנים לחשוף בתהליך. למשל, בנים יחששו יותר מבנות להפגין רגשות בתהליכי רפלקציה, דבר שעלול להיתפס בעיניהם כחולשה, וייטו לייחס כישלונות למקור חיצוני, בניגוד לבנות שנוטות לייחס אותם למקור פנימי. בנוסף, לבנות יש תחושת מסוגלות נמוכה יותר, שלעיתים קרובות נובעת מחוויות שליליות ומתהליכי הערכה עצמית נמוכים יותר.

שאלות מכוונות והצעות לפעולה:

- אילו פעולות אנקוט כדי להגביר את המודעות של התלמידים והתלמידות לחסמים מגדריים המשפיעים על תהליכי הרפלקציה שלהם? (למשל, פערים בתחושת המסוגלות בתחומי דעת שונים, כמו מדעים ומקצועות רבי מלל; חרדה ולחץ חברתי של קבוצת השווים) למשל, דרך עידוד תלמידים ותלמידות להתבונן על ההשפעה של הטיות מגדריות על הבחירות שלהם/ באמצעות שאלות כמו:

- "מה גרם לך לבחור בפעולה הזו?"

- "מה גרם לך להעריך כך את עצמך או את היכולות שלך?"

- אילו היית בת/בן, האם היית עושה את אותה בחירה?"

- אילו שאלות אשאל כדי שתהליך הרפלקציה יסייע לתלמידים ולתלמידות לזהות נטיות אישיות חוצות מגדר? למשל, דרך העברת מסר לתלמידים ולתלמידות שהם יכולים לסמוך על יכולותיהם, כמו "במה את/ה טוב/ה?", "מה היית עושה אם לא היו שום מגבלות בעולם?"

- אילו פעולות אנקוט כדי לעודד תלמידים ותלמידות לפרוץ חסמים מגדריים? למשל, דרך גיוון ערוצי הרפלקציה באופן שיצמצם לחץ חברתי של קבוצת השווים/ות: כתיבה אישית, שיחות אישיות, קבוצות נפרדות לבנים/בנות, שינוי מקום לשיח בין-אישי (לאו דווקא בכיתה) ועוד.

[\(הצעה לפעילות מקצועות מגדר\).](#)

חזרה למפת הפרקטיקות הכללית

זמן לחשיבה בהיבט מגדרי

מה זה אומר?

ישנם הבדלים בין בנים לבנות בהיקף ובאיכות של ההשתתפות בשיח בכיתה, והבדלים אלה משפיעים על איכות הלמידה וההישגים. תלמידות משתתפות פחות מבנים, מכיוון שהן חוששות מאווירה תחרותית ומלעג עקב טעות אפשרית, בעוד שבנים נוטים יותר להתפרץ במהלך השיעור. מתן זמן לחשיבה מאט את קצב הדיון בכיתה ומספק זמן לגיבוש תשובה, וכך תומך בתחושת הביטחון של הבנות להשתתף בדיון. להרחבה על זמן חשיבה באופן כללי.

שאלות מכוונות והצעות לפעולה:

- אילו פעולות אנקוט כדי לייצר יותר זמן חשיבה בכיתה? למשל, באמצעות שימוש בלוח מחיק אישי לכתובת מחשבות ועמדות אישיות בזמן החשיבה.
- אילו פעולות אנקוט כדי לעודד השתתפות מגוונת של בנים ובנות לאחר זמן החשיבה? למשל, באמצעות:
 - מיפוי דפוסי ההשתתפות בשיעורים בעזרת התלמידים והתלמידות. המורה מעבד/ת ומנתח/ת את הנתונים ולאחר מכן מקיים/מת איתם שיח רפלקטיבי על הממצאים.
 - עבודה בזוגות או בקבוצות קטנות, לעיתים מעורבות ולעיתים מאותו מגדר, במטרה לבסס את תחושת המסוגלות לשיתוף במליאה, ולאחר מכן יצירת תורות דיבור בשיח, למשל על ידי חפץ דיבור, שעון חול שתוחם זמן דיבור, סבב או מעגל הקשבה.

חזרה למפת
הפרקטיקות הכללית

מרחב מעודד שוויון מגדרי – מרחבים חוץ־כיתתיים המעודדים השתתפות של כולן/ם

למה עכשיו ומה זה אומר?

לתכנון ולעיצוב החצר יש השפעה על מסרים מגדריים, סמויים וגלויים, המשפיעים על ההתנסויות והמיומנויות שתלמידים ותלמידות מפתחים בבית הספר. חצר בית הספר יכולה להבטיח מרחב עשיר, מאתגר ומאפשר, אשר לוקח בחשבון חסמים מגדריים, כך, למשל, שבנות תוכלנה לבחור לפתח מיומנויות פיזיות דרך משחקי כדור ומוטוריקה גסה, ובנים יוכלו לבחור לפתח מיומנויות רגשיות דרך מרחבים המעודדים שיח בין־אישי.

שאלות מכוונות והצעות לפעולה:

- כיצד אעצב את המרחבים החוץ־כיתתיים כך שירחיבו את סוגי ההתנסויות של התלמידים והתלמידות שלי? למשל, באמצעות בניית מרחבים המעודדים התנסויות פיזיות מגוונות בעזרת מגוון אביזרים, כמו קביים, סולם מתח לתלייה, קיר טיפוס, משחקי חבל, לוחות ציור, לוחות משחק, משחקי לוח גדולים ועוד, לצד הוספת מרחבים המאפשרים ישיבה נעימה בקבוצות קטנות.
- מהן הפעולות שאנקוט כדי שתלמידות ותלמידים כאחד ירגישו שייכות ובנוח להיות, לשחק ולפעול מחוץ לכיתה? למשל:
 - חלוקה הוגנת של זמן שהייה בחצרות בית הספר, כמו זמן מגרש לבנות, זמן מגרש לבנים וזמן מגרש מעורב.
 - עידוד קבוצות משחק מעורבות, ויצירת הזדמנויות לשיחות ולטיפוח מיומנויות חברתיות רגשיות בקרב התלמידים והתלמידות.

חזרה למפת
הפרקטיקות הכללית

קירות מציגים מגוון זהויות בהיבט מגדרי

למה עכשיו ומה זה אומר?

הדימויים השונים התלויים על קירות בית הספר יכולים לחשוף בפני התלמידים והתלמידות דימויים מגדריים מגוונים: דגמים שונים של גבריות ונשיות, תפקידים חברתיים ופעולות רבות שגברים ונשים עושים בעולם. מרחב למידה שמנכיח דימויים מגדריים מגוונים ושוויוניים מאפשר לתלמידים ולתלמידות להרחיב את התפיסה העצמית שלהם מעבר לנורמות המגדריות המסורתיות.

שאלות מכוונות והצעות לפעולה:

- אילו פעולות אנקוט כדי לקדם שפה מגדרית שוויונית באמצעות עיצוב קירות בית הספר? למשל דרך:
 - בניית מהלך שיתופי עם התלמידים, התלמידות והקהילה לעיצוב קירות בית הספר.
 - ייצוג מגוון ומאוזן של דמויות נשיות וגבריות על קירות הכיתה ומסדרונות בית הספר, כמו דמויות מעוררות השראה, הנוגעות בעולמם ומציגות מגוון תפקידים: ספורטאיות וספורטאים, זמרות וזמרים, מנהיגות ומנהיגים, נשות רוח ואנשי רוח, מדע ואומנות ועוד.
 - הצגת סיפורים אישיים הקשורים לדמויות רלוונטיות מקהילת בית הספר.
 - הוספת משפטי העצמה וציטוטים בלשון זכר ונקבה, משפטי השראה לתלייה בכיתה (לחצו למעבר להצעה למשפטים).
 - שימוש לא מגדרי בצבעים בעיצוב מרחבי הלמידה, כמו הנטייה לייחס ורוד לבנות וכחול לבנים.
- אילו פעולות עלי לעשות כדי לערב את התלמידים והתלמידות בעיצוב קירות המציגים מגוון מגדרי? למשל, דרך הצגת תוצרים חזותיים של בנים ובנות באופן שנותן הכרה והערכה למגוון יכולות.

חזרה למפת
הפרקטיקות הכללית

איזו פרקטיקה חשוב לך להוסיף?

למה עכשיו ומה זה אומר?

שאלות מכוונות (ניתן לקחת מפרח ההוגנות):

הצעות לפעולה:

חזרה למפת
הפרקטיקות הכללית

מגוון

שקיפות

איכות

אמון

נגישות

גמישות

אכפתיות